

ע"ה א מ"י פ"ב מהל' מקי ממון הלכה ד סמך עשין סח טו"ש"ע ח"מ ס"י מי ספיף כג: ע"ו ב ג מ"י שם הל' טו"ש"ע שם ספיף י"ט: ע"ו ד מ"י שם הלכה ה וע"י בהשגות ובמ"מ טו"ש"ע שם ספיף כד:

תא שמע לא כסהו כראוי בו, תימה דמתחילה רצה להוכיח מרישא דפטור א"כ ע"כ סיפא אידי דתנא רישא כסהו כראוי תנא סיפא לא כסהו כראוי ולא תנא לאשמועינן מידי א"כ היכי צעי להוכיח מידי מסיפא וי"ל דמשקרא ודאי שלא היה יכול לומר טעם אחר לרין לומר אידי אצל השתא שיכול למנול חידוש כצדא הוא דלית לן למימר אידי:

ושכיחי גמלים והתליע מתוכו מהו. כלומר אס מתחילה עצרו גמלים ואח"כ צאו שורים ונפלו פשיטא דחייב דפושע הוא כיון דשכיחי גמלים או אפי' אמו לפרקים איבעי ליה לאסוקי אדעתיה וכי מיבעיא לן היכא דלא אמו גמלים אלא צאו שורים ונפלו מחמת שהתליע מתוכו מאי אמרינן מגו או לא ומסיק דלא אמרינן מגו וא"ת כי לא אמרי' מגו נמי מתחייב דתחילתו בפשיעה הוא לענין שורים אס יעצרו גמלים תחילה ואח"כ שורים וסופו צאונס שהתליע ותיך ריב"א דלא אמרינן תחילתו בפשיעה וסופו צאונס חייב אלא היכא שמחמת הפשיעה צא האונס אצל הכא לא צא האונס מחמת הפשיעה דאפי' היה מכוסה כראוי לשורים ולגמלים היה מתליע וכן משמע בהמפקד (ב"מ לו: וס) גבי פשע צה ויחא לאגס דאפילו למ"ד תחילתו בפשיעה וסופו צאונס חייב התם פטור דמלאך המות קטלה מה לי הכא מה לי התם וא"ת צהונס (לקמן דף נו. וס) גבי נפרצה צלילה קחמר צותל רעוע כי חתרה אמאי פטור תחילתו בפשיעה וסופו צאונס הוא והתם לא צא אונס מתוך הפשיעה דאפי' כותל צריא יכול לחתור וי"ל דלקמן פרש"י שחתרה והפילה הכותל ע"י חתירה הרי דמחמת הפשיעה שהיתה רעועה צא האונס דאס היה צריא לא היה נובל צחתייה ובסוף הפועלים (ב"מ דף נ: וס) גבי רועה שהניח עדרו וצא לעיר וצא ארי ודרס דפריך אביי תחילתו בפשיעה וסופו צאונס הוא דאי על צעידתא דלא עיילי אינשי אפילו לא היה יכול להגיל אס היה שם חייב והתם לא צא האונס מחמת הפשיעה דמה לי הכא ומה לי התם כיון שאינו יכול להגיל אומר ריב"ס (דפי' רב אלפס) דלאצ"י ודאי חייב אע"פ שלא צא האונס מחמת הפשיעה

ולא כראוי לגמלים. ואתו גמלים וארעוה: הכי הוא דאיבעיא לן כו' ושכיחי גמלים. ומיהו גמלים לא ארעוה אלא מתוכו התליע ועצר עליו שור ונפחת: אצעי לך למיול. דתיר ולמנקש עליוהי כרגליך צנח ולצדוק שלא התליע: ואי דשכיחי גמלים. ואתו וארעוה פשיטא פושע הוא: שור חרש. שור שהוא חרש או שור שהוא מהלך צלילה אפילו הוא פקח חייב: פקח. ונפל לתוכו ציוס פטור א (האלי פקח) דאיבעי לעיוני ומיזל: ז לפניו ממש. על פניו נפל ומת מן ההצל: חה

ולא כראוי לגמלים ואי דשכיחי גמלים אמאי פטור פושע הוא ואי דלא שכיחי גמלים פשיטא אנוס הוא אלא לאו דאתיין לפרקים ואתו גמלים וארעוה ואתו שורים ונפלו ביה וקתני פטור אלמא כיון דהשתא ליכא אנוס הוא אמרי לא לעולם כראוי לשורים וכראוי לגמלים ודקא קשיא לך היכי נפול א"ר יצחק בר בר חנה שהתליע מתוכו ת"ש לא כסהו כראוי ונפל לתוכו שור או חמור ומת חייב היכי דמי אילימא לא כראוי לשורים ולא כראוי לגמלים פשיטא צריכא למימר דחייב אלא לאו כראוי לשורים ולא כראוי לגמלים היכי דמי אי דשכיחי גמלים פושע הוא ואי דלא שכיחי גמלים אנוס הוא אלא לאו דאתיין לפרקים ואתו גמלים וארעוה ואתו שורים ונפלו ביה וקתני חייב אלמא כיון דאתיין לפרקים פושע הוא דאיבעי ליה אסוקי אדעתיה לעולם כראוי לשורים ולא כראוי לגמלים ושכיחי גמלים ודקא קשיא לך פושע הוא אידי דנסיב רישא כסהו כראוי נסיב סיפא נמי לא כסהו כראוי איכא דאמרי אהא נמי ודאי לא איבעיא לן דכיון דאתיין לפרקים פושע הוא דאיבעי ליה אסוקי אדעתיה כי איבעי לן הכי הוא דאיבעיא לן כסהו כסוי שיכול לעמוד בפני שורים ואינו יכול לעמוד בפני גמלים ושכיחי גמלים והתליע מתוכו מהו מי אמרינן מגו דהוי פושע אצל גמלים הוי פושע נמי לענין התלעה או דלמא לא אמרינן מגו ת"ש כסהו כראוי ונפל לתוכו שור או חמור ומת פטור ואתמר עלה אמר רבי יצחק בר בר חנה שהתליע מתוכו היכי דמי אילימא כראוי לשורים וכראוי לגמלים והתליע מתוכו פשיטא דפטור מאי הוה ליה למעבד אלא לאו כראוי לשורים ולא כראוי לגמלים ושכיחי גמלים והתליע מתוכו וקתני פטור אלמא לא אמרינן מגו דהוי פושע לענין התלעה לא לעולם כראוי לגמלים וכראוי לשורים והתליע מתוכו ודקא קשיא לך כי התליע מאי הוה ליה למעבד מהו דתימא איבעי ליה למיזל ומנקש עליה קמ"ל ת"ש לא כסהו כראוי ונפל לתוכו שור או חמור ומת חייב היכי דמי אילימא לא כראוי לשורים ולא כראוי לגמלים צריכא למימר דחייב אלא לאו כראוי לשורים ולא כראוי לגמלים ואי דשכיחי גמלים פושע הוא ואי דלא שכיחי גמלים אנוס הוא אלא לאו דשכיחי גמלים והתליע מתוכו וקתני חייב אלמא אמרינן מגו דהוי פושע לענין גמלים הוי פושע לענין התלעה אמרי לא לעולם כראוי לשורים ולא כראוי לגמלים ושכיחי גמלים ואתו גמלים וארעוה ואתו שורים ונפלו ביה ודקא קשיא לך פשיטא פושע הוא אידי דנסיב רישא כסהו כראוי נסיב סיפא נמי לא כסהו ת"ש^ב נפל לתוכו שור חרש שוטח וקמן סומא ומהלך בלילה חייב פקח ומהלך ביום פטור ואמאי נימא מדהוי פושע לענין חרש הוי נמי פושע לענין פקח אלא לאו שמע מיניה לא אמרינן מגו שמע מיניה: נפל לפניו כו': אמר רב לפניו^ג לפניו ממש לאחריו אחריו ממש וזה

א) לקמן נד. ב) כ"ל פניו רש"ל. ג) רש"ל מ"ו. ד) כ"ל פניו. רש"ל. ה) רש"ל. ו) ר"מ מ"ו.

הגהות הב"ח

א) נמי דאיבעי ליה אסוקי אדעתיה (לעולם כראוי לשורים וכו' פושע הוא) אידי דנסיב רישא וכו' איכא דאמרי (הא נמי ודאי וכו' כי איבעי לן) תא"מ וכו' ס"א לעולם לא כראוי לשורים ולא כראוי לגמלים ודקא קשיא לך כו': (א) שם לענין התלעה אמרי (לא נפולס כראוי וכו' פושע הוא) תא"מ וכו' ס"א לא כראוי לשורים ולא כראוי וכו': (א) תוס' ד"ה ושכיחי וכו' וכו' שורים פקחם ומודהרי ולא נפלי:

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה ופליגי כו' ועוד דצ"ל מפרש כו'. כ"כ עיין תוס' דכ"מ ע"ה ע"א ד"ה הוסיפה כו' וי"ל כו' ורי"א פירש כו':

רבינו חננאל

מהו דתימא איבעי ליה לנקישי עליה קא משמע לך. פירוש לדפוק.

כדמשמע בהמפקד (ס) דקאמר לא מצעיא למ"ד תחילתו בפשיעה וסופו צאונס חייב כו' מכלל דלמ"ד חייב יתחא ליה לאצ"י צלוא טעמא דהצלא דאגמא קטלה [א] ועוד דצ"ל הכי מפרש שפיר התם ר"י דלא קשה כלום ואין להאריך כאן יותר אצל קשה לר"י דהכי פשיט מנפל לתוכו שור חרש"ו הא לא דמי כלל דהא לענין פקח צדן הוא שלא יחשב פושע ע"י מגו שהרי אין פושע לגבי שור פקח כלל אצל צעיא דידן הוא פושע לענין שורים כי מרעי^א (לגבי) גמלים לניסוי ולכך יש להועיל שם המגו להחשב פושע לענין שורים אף לענין התלעה ונראה לר"י דכסהו שלא כראוי לגמלים איירי צה"ג שמיד שהגמלים עוצרים נפחת תחתיהן הניסוי דהשתא ליכא פשיעה צשורים כלל ותחילתו וסופו צאונס דאי לא אמו גמלים ראוהו הוא לשורים ואי אמו גמלים נפחת מכל וכל וחזו שורים פקחים^ב ומזהירים ולא נפלי ומ"מ מגו ודאי איכא וספיר מיבעיא לן אי אמרי' מגו דהוי פושע לגמלים הוי פושע לשורים צהתלעה ולפ"ז לא שייך תחילתו בפשיעה וסופו צאונס דתחילתו וסופו צאונס הוא וא"ת כיון שידע דשור פקח פטור דלאו פושע הוא א"כ מאי קמיבעיא ליה תפשוט ממתיני דתנן שור חרש"ו חייב הא פקח פטור ולא אמרינן מגו וי"ל דס"ד השתא דכל השורים צין שוטים צין פקחים פטורין ציום וחיציצין צלילה ומתיני מיירי צלילה וחרש דנקט לרבותא דס"ד דחרש לא מחייב כדבעי למימר לקמן דחרשותו גרמה לו ומהא דלא אמר מגו דהוי פושע צלילה הוי פושע ציום לא מצי למפשט מידי דלא דמיא כיון דצההיא שעתא הוא אנוס ועוד אורי' דמצי למימר דשפיר ידע האמת דפקח פטור וחרש חייב ונהי דלא אמר התם מגו משום דחשיב לפקח כמזיק עצמו וכמתכוין להפיל את עצמו לצור והתורה לא חייבה צתקלת הצור אלא כשאין לו לעיין ולינק אצל כשנפל ע"י התלעה אז יש להתחייב ע"י מגו כיון דלא שייך ציה טעמא דאיבעי ליה לעיוני ובמסקנא כשפושט הש"ס אין חושש צזה החילוק וא"ת אמאי נקט צעיא שלו צשכיחי גמלים אפילו לא שכיחי גמלים כלל יכול לשאלו דלענין גמלים עצמן חשיב פושע וחיציצ עליו אס היו נופלים אפילו לא שכיחי כדמוכח צצעיא קמיתתא וי"ל דצלא שכיחי או אפילו אחיין לפרקים פשיטא דלא אמרינן מגו כיון דלא שכיחי ציה חיוצא דגמלים: שמואל